

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 27. august 2020

Sag 26/2020

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Niels Rex, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Svendborg den 17. april 2019 (R2-42/2019) og af Østre Landsrets 18. afdeling den 30. oktober 2019 (S-1218-19).

Procesbevillingsnævnet har den 22. marts 2020 meddelt begrænset tilladelse til anke til Højesteret, således at tilladelsen alene omfatter spørgsmålet om straffastsættelsen.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jon Stokholm, Henrik Waaben, Lars Hjortnæs, Lars Apostoli og Anne Louise Bormann.

Påstande

Dommen er anket af tiltalte, T, med påstand om formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse, dog således at citeringen af straffelovens § 192 a, stk. 3, udgår.

Supplerende sagsfremstilling

Af kriminalforsorgens udtalelse af 9. januar 2019 i medfør af retsplejelovens § 808 fremgår bl.a.:

”Resumé

Sagen omhandler den 57 årige førtidspensionist T, herefter nævnt som T.

T er født i en større nordjysk by som nr. 2 af 4 søskende. T er opvokset hos sine biologiske forældre der begge var udearbejdende. Da T var omkring 1 år flyttede familien til en mindre by på østfyn. Her blev de 2 yngste søskende født. T er opvokset hos begge sine biologiske forældre. Beskriver sin barndom som fyldt med vold og angst og en oplevelse af at være familiens sydebuk.

Skoletiden var en forfærdelig tid for T. T var ordblind og kunne ikke følge med, hun blev drillet, moppet og tævet på vej til og fra skole. På grund af vold i hjemmet kom hun ved kommunes hjælp på efterskole i 9. og 10. klasse, hvilket T mindes som en god tid.

T flyttede igen ved kommunens hjælp til ungdomsbolig i en større fynsk by, hvor hun også fik arbejde som pædagogmedhjælper i en børnehave. Senere fik hun job som hjemmehjælper, hvilket hun havde frem til sin første graviditet i 1983, hvorefter T blev sygemeldt. T har ikke siden været på arbejdsmarkedet.

Ts voksenliv har været præget af turbulens. Tidligere ægtefælle var voldelig og misbrugte børnene seksuelt. T blev ramt af blodpropper, der har givet hende skader i hjernen. T kan ikke huske og hendes koncentrationsevne er meget begrænset, der er nedsat følelse og kraft i højre arm og ben, T er hjerteopereret og har indopereret en pacemaker ligesom hun også har et kunstigt venstre knæ.

Psykisk har T en angstdiagnose og er efter fængslingen begyndt at høre stemmer. T er tilknyttet et kommunalt dagtilbud for psykisk syge.

T drikker ikke alkohol og har ingen erfaring med euforiserende stoffer.

T er meget påvirket af sagen og kan ikke se nogen fremtid.

Kriminalforsorgen konklusion og begrundelse

Kriminalforsorgens konklusion

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T ikke er egnet til at udføre samfundstjeneste.

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T er egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom, hvortil det skal anbefales, at der fastsættes vilkår om 1 års tilsyn af Kriminalforsorgen.

Kriminalforsorgens begrundelse

Kriminalforsorgen har ved vurderingen af egnetheden til samfundstjeneste lagt vægt på, at T er motiveret for at samarbejde med Kriminalforsorgen og indstillet på at gennemføre samfundstjeneste såvel som tilsyn.

Der er endvidere lagt vægt på, at T ikke har et misbrug af alkohol eller euforiserende stoffer.

Det beskrives, at T har et dårligt fysisk helbred, da hun er ramt af blodpropper, der har givet hende skader i hjernen. T kan ikke huske og hendes koncentrationsevne er meget begrænset, der er nedsat følelse og kraft i højre arm og ben, T er hjerteopereret og har indopereret en pacemaker, ligesom hun også har et kunstigt venstre knæ. T er tilknyttet et psykiatrisk værested.

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at Ts forudsætninger ikke vurderes forenelige med gældende regler og forventninger for afvikling af samfundstjeneste og tilsyn.

På baggrund af ovenstående er det Kriminalforsorgens vurdering, at T ikke vil være egnet til at udføre samfundstjeneste. T vil formentlig kunne profitere af et tilsyn af Kriminalforsorgen som en recidivhæmmende foranstaltning.”

Af en socialpsykiatrisk rapport af 21. juni 2018 om T fremgår bl.a.:

”Sammenfatning

T er en kvinde på 57 år, enke og bor alene i etageejendom på 1 sal. Klarer at gå på trapper. Mindste søn er ressource i hverdagen.

Er overvægtig og ryger.

Er tidligere diagnosticeret med depression men pt. ingen symptomer.

Har haft flere blodpropper i hjernen som har medført nedsat kraft i højre side, hukommelsesproblemer, følsomhed for støj og har svært ved at sortere i ydre stimuli.

Nedsat gangfunktion, knæproblemer. Bruger rollator og transporterer sig i egen bil med bremseforstærker.

God kontakt til det meste af egen familie.

Fremstår med tydelige meninger og holdninger til omverdenen og kan for nogle opleves som direkte krævende.

T er omsorgsfuld og har ønsker om at skabe tætte relationer.

Er udtalt dygtig til håndarbejde især strikning og hækling.

T har behov for støtte og samtaler når der opstår konflikter med andre brugere og i samfundet.

Har et stort behov for anerkendelse og opleve hun får gengældt sin omsorg og indsats for andre.

T har egenomsorg og kan aktivt selvstændigt handle og tage kontakt ved problemstillinger.”

Anbringender

T har anført, at straffen skal gøres helt eller delvis betinget, subsidiært at minimumsstraffen i straffelovens § 192 a, stk. 1, på fængsel i 2 år skal fraviges, jf. straffelovens § 83, idet ”oplysningerne om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold taler afgørende herfor”.

Det skal i den forbindelse tillægges betydning, at der er tale om et ældre jagtvåben, at det blev

opbevaret i adskilt tilstand, at det var hendes søn, der bragte våbnet til hendes lejlighed, at hun ikke havde besigtiget våbnet, at det blev opbevaret på egen bopæl på et ikke umiddelbart tilgængeligt sted, at hun kun kortvarigt var i besiddelse af våbnet, at hun ikke er banderelateret, at hun ikke tidligere er straffet, at hun er 59 år, og at hun er førtidspensionist med betydelige helbredsmæssige problemer.

Anklagemyndigheden har anført, at anvendelsesområdet for straffelovens § 83 er snævert, og at der ikke foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder ved gerningen eller Ts person, at der er grundlag for at nedsætte straffen under den i straffelovens § 192 a, stk. 1, foreskrevne minimumsstraf på fængsel i 2 år. Det må i den forbindelse tillægges betydning bl.a., at våbnet var adskilt i tre dele, hvilket gjorde det nemmere at skjule. Våbnet, der var funktionsdueligt og blev opbevaret sammen med ammunition, som kunne affyres med våbnet, var frit tilgængeligt, alene indpakket i en plastikpose under en seng og kunne hurtigt samles. Hun opbevarede våbnet på sin bopæl på foranledning af sin søn, og hun havde forstået på sønnen, at han skulle opbevare våbnet for en person, der var banderelateret. Efter straffelovens § 81, nr. 2, er det en skærpende omstændighed, at forholdet er begået i forening med andre, og da T opbevarede våbnet på sin bopæl under omstændigheder, hvorved opdagelsesrisikoen blev formindsket, har hun ikke haft en mindre betydende rolle i forholdet. Det må i øvrigt lægges til grund, at der ikke var tale om en kortvarig, mere tilfældighedspræget besiddelse af våbnet, og at det alene var på grund af politiets ransagning hos T, at besiddelsen ikke varede længere. Det er ikke en formildende omstændighed, at T ikke selv er banderelateret. Det forhold, at hun ikke tidligere er straffet, og at hun er førtidspensionist med flere fysiske og psykiske skavanker, udgør ikke sådanne særlige omstændigheder, at straffelovens § 83 kan anvendes. T kan ikke anses for at lide af alvorlig sygdom eller have en særlig vanskelig livssituation. Eventuelle formildende omstændigheder må derfor tillægges betydning inden for strafferammen, jf. straffelovens § 80. Der er dog i lyset af sagens omstændigheder, uanset Ts personlige forhold, ikke grundlag for at nedsætte straffen i forhold til det i forarbejderne forudsatte udgangspunkt om ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder.

Højesterets begrundelse og resultat

T er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1 og 3, og straffelovens § 290, stk. 1. Overtrædelsen af § 192 a skete ved, at hun på foranledning af sin søn opbevarede et haglgevær med tilhørende ammunition på sin bopæl på vegne af sønnens ven, som var banderelateret. Haglgeværet, der var adskilt i tre dele, blev

opbevaret i plastikposer under hendes seng. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 3 måneder.

For Højesteret angår sagen straffastsættelsen, herunder om der i medfør af straffelovens § 83 er grundlag for at fastsætte straffen under den i straffelovens § 192 a, stk. 1, foreskrevne strafferamme, og om der er grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget.

Besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder straffes med fængsel fra 2 år indtil 8 år, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Af forarbejderne til § 192 a, stk. 1, følger, at straffen for besiddelse af et skydevåben med ammunition, der kan affyres med våbnet, på et ikke offentligt tilgængeligt sted i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes til ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, lovforslag nr. L 139, s. 9.

Efter straffelovens § 83, 1. pkt., kan straffen nedsættes under den foreskrevne strafferamme, når oplysningerne om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold afgørende taler herfor. Højesteret finder, at der ikke foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at der i medfør af § 83 er grundlag for undtagelsesvis at fravige strafferammen i § 192 a, stk. 1.

Tre dommere – Henrik Waaben, Lars Hjortnæs og Anne Louise Bormann – udtaler herefter:

Som nævnt er straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a som det klare udgangspunkt ubetinget fængsel. Efter straffelovens § 58 kan retten, hvis ubetinget fængsel skønnes påkrævet, men oplysningerne om tiltaltes personlige forhold taler for anvendelse af betinget dom, bestemme, at en del af straffen gøres betinget. Den ubetingede del af straffen kan i så fald ikke overstige 6 måneder.

Vi finder, at Ts personlige forhold i en sådan grad taler for betinget dom, at det undtagelsesvis er forsvarligt at gøre en del af straffen betinget. Vi har herved navnlig lagt vægt på oplysningerne om Ts omfattende helbredsmæssige problemer af såvel fysisk som psykisk karakter. Vi finder på den baggrund, at karakteren af lovovertrædelsen, der som nævnt bestod i, at hun – der er ustraffet – tillod sin søn at opbevare et våben med ammunition hos hende på vegne af sønnens banderelaterede ven, ikke er til hinder for en delvis betinget dom.

Vi stemmer derfor for, at 6 måneder af straffen på fængsel i 2 år og 3 måneder skal være ubetinget, mens de resterende 1 år og 9 måneder gøres betinget på vilkår af, at hun i en prøvetid på 1 år ikke begår nyt strafbart forhold og undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Dommerne Jon Stokholm og Lars Apostoli udtaler:

Efter forholdets alvorlige karakter, som afspejles i den udmålte straf, finder vi, at oplysningerne om Ts personlige forhold ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at gøre straffen delvis betinget. Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at 1 år og 9 måneder af straffen gøres betinget på vilkår af, at T i en prøvetid på 1 år fra denne højesteretsdom ikke begår strafbart forhold og i prøvetiden undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.